

ոին հետ գրչախառնուելով՝ կը յառաջանայ մին ձեւը:

Արդի ձեռագրին մէջ տառս նօրապիր Տ տառին ոճով է եւ ունի զանազան վարիանտներ, որոնք միայն թեւեւ ոլորքի կողմէն կը տարբերին իրարմէ. այսպէս կարելի է ը. շ տառերու պո- չին նման երկար հորիզոնական գիծ մը քաշել, նօրս Տ ձեւին պէս իր վրայ կորացնել, նոյն կո- րուածքը կարելի է իր վրայ լաւ մը ոլորել, նոյն իսկ կրկին անգամ, կամ ոլորքի ծայրը դէպի ձախ՝ սիւնէն դուրս երկարել, կարելի է նաեւ վրաց. Յ ձեւին կամ Փրանս. ձեռագիր Յ ձեւին պէս թեւ զէպի ձախ ոլորել, եւ կամ յն. Յ տառին պէս նոյնը ձախ ոլորելէ յետոյ՝ նորէն դէպի աջ բերել: Թաւրիզի մէջ յաճախ կը պա- տահի տեսնել գրեթէ 3 թուանշանին նման, միայն վերի ոլորքը վարի ոլորքէն աւելի մեծ, կամ քչիկ մը դէպի աջ ծռած եւ կամ երկու- քին մէջտեղը գտնուած սուր ծայրին փոխարէն ոլորակ մը շինելով՝ իբր Յ: Վերջապէս կարելի է այս բոլորէն զանազան խառնուրդներ կազմել, որով միեւնոյն տառը տասնէ աւելի վարիանտ- ներ կ'ունենայ:

(Շարունակելի:)

Հ. Յ. ԱՃԱՌԻԱՆ

ՐԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՔՆՆԱԳԱՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐՈՒՍԱԿԻ

ՆՈՐԱՅՐ Ն. ԲՈՒԶԱՆԴԱՅԻՈՅ

(Շարունակելի:)

ՃԼԳ. 121. Անհ-հ = Թո = Հալուէ: = Անհ-հ է պրս. «Եւթնհ-ի, Էթնհ-ի. փայտ խնդ. Ո'ւր աղաթ» (Գէորգ):

ՃԼԴ. 3287. Ասփոթիլուն: = Ուղղելի Ասփոթիլուն ըստ Թ. 757:

ՃԼԵ. 764. Ատրոֆաքսիս = յն. Ἀτροφάξις = գղ. Arroche:

= Կարգաւ Ատրոֆաքսիս, Ἀτράφαξις կամ Ἀτράφαξης:

ՃԼԶ. 205. Արեւաշ = Թուրքերէն Այ չէլէլ:

= Անշուշտ Արեւաշտ է ուղիղն, Թարգ-

մանութիւն պարսկականին Աթիւ-պիլէ-ի-ի, Խո- րէլէ-ի-ի = Արեւակնապաշտ, Արեւապաշտ, յոր անուն կը կոչուի Արեւածաղիկն, Կէ-ն չէլէլ, կամ այլ ծաղիկ մի որ դառնայ ընդ արեւու, որոյ տերեւքն եւս յայն կողմն հակին. (Գէորգ յԱթիւ- րեւապիլէ-ի-ի [գղ. Tournesol]). որ եւ ի Խո-րէլէ-ի-ի կը գրէ «Արեւածաղիկ. Կէ-ն չէլէլ. Այ չէլէլ»: Պրս. Խո-րէլէ-ի-ի է գրեալ Խո-րէլէ-ի-ի առ Մի- թարայ Հերացի, ԻԲ, 46. «Եւ ի խաւարդնուն զհոյն եւ զգիծային ի բան պահէ, որպէս Հա- զարն, եւ Փրիլիւմն. զԳալար Գիւնն, եւ զԽո- րէլէ-ի-ի, զոր Հ. Արիշան ի Թ. 1135 կը գրէ Խո-րէլէ-ի-ի? եւ ծռած կամ սխալ գրուած է կը համարի:

ՃԼԵ. 2985. Արշ-ն? տեսակ մի կորե- կի: Տես Արշ-ն եւ ի Թ. 434:

= Պրս. Էրշ-ն, կորեակ (Գէորգ): Նոյն թուի եւ ի Խորենացոյ Աշխարհագրութեան (տպ. 1881, երես 45), Հրէշ-ն, որ է կորեակ. այլ ի գղ. Թարգմանութեան, երես 59, Ծան. 2, Պտղոմէոս կը գրէ Մորիշա, որ է գղ. Riz, Ուրիզ, Բրինձ Տես Հրէշ-ն եւ ի Հայե-ն-ի-ի, Թ. 1754, ուր զյն. Մորիշոն ուղղէ Մորիշոն, որ նոյն է ընդ Մորիշա:

ՃԼԸ. 214. Արծուոց Մռն:

= Գրելի է Առնոց Մռն, ըստ որում ունի եւ նոր Հայկղ. ի «Մռայ». «Առնոց [տպ. Ածուոց] Մռնին»: Տես եւ ի Թ. 2108 Հայե-ն-ի-ի. «Խլ. առնոց, եւ վայրի լինի»: — Թ. 161, «Լաւն այն է որ առնոց լինի եւ ի լինի»: — Թ. 168, «մէկն առնիլ լինի, եւ մէկն վայրի լինի, եւ Լաւն այն է որ յառնոցն լինի», եւ այլն եւ այլն: Առնոցն (յ'Ածու բառէ), որ կ'ըսուի եւ Առնիլ, Տանոյ կամ Տանու, Եանառ, է գղ. Cultivé, կամ Satif, հակադրեալ Էյրիլ. գղ. Agreste, բառի. տես Satif ի Լիւրէ:

ՃԼԹ. 212. Arvenogonum. (որ են Sa- tyrion.) «Հիմայ բուսարանութեան մէջ այս- պիսի անուն չի ըսուիր»:

= Ռոշքեան անշուշտ ուղիղ գրած է Arsenogonum ըստ Պլինիոսի, որ է Խո. Satirio բոյն (Pasini): Թուրքերէն Ἀρσενόγονος կը նշանակէ Qui engendre des mâles: quelquefois Mâle, en parlant des plantes. եւ գոյականօ- րէն Ἀρσενόγονον է գղ. Satyrion բոյն, ըստ Պլինիոսի Arsenogonon.

Բառիս ընդգիծակն է յն. Θηλῆγονος, Qui procréee des enfants ou des petits du sexe féminin: quelquefois Femelle, en par- lant des plantes. եւ գոյականօրէն Θηλῆγονον,

Nom de diverses plantes. յորմէ լւ. Thelygonon, զոր Հ. Արիշան կը գրէ Thelygonum ի Թ. 2210, գաղղիերէն ալ Thélignon փոխ. Thelygone, եւ զայն բառն սխալ կը ստուգաբանէ ծընկածն (ի Γόγυ = Ծոռնգ բառէ), փոխ. Ի-թի-ն (Θήλυσ = էգ, Γίγνομαι = Ծնանիմ)։

Մ. 3295. Արքայարմաւ = լւ. Imperatoria. Նոյնպէս եւ յերես 681, ի Թ. 2004, Արքայարմաւ։

= «Թուրք-Հայ Բժշկարանն» անշուշտ Օղուլլուխեանի Նի-Ֆ. Բժշկանէն է, ուր գրեալ է յերես 67. «Լւ. Imperatoriae radix. Թուրքերէն Բուլ Էն-Էն. Հայերէն Արքայ արմաւ»։ Զախք. Բագ. Իտ.-Հայ. կ'անուանէ զImperatoria կայսերաբոյս, կայսերաբոյսի։ Գլ. կ'ըսուի Impératoire, զոր ըստ Շահրիմանեանի կոչած եմ Մարգարէն-յիմ Բառագիրս (Հայբոսաւ, Թ. 2004)։ Թերեւս նոյն է Ա. Բժշկարանի Արքայի իտի (Հայբոսաւ, Թ. 245)։

ՄԱ. 3301. «Բաղնի, Յովակիմ Օղուլլուխեան բժիշկն այսպէս կ'անուանէ զՆարինջ. իրմէ Տնարած բառ Հերեւելի, բայց ասորէ առաջ է»։

= Օղուլլուխեան առած է զայդ ի Հ. Մկրտիչ Անանեանի ՅԱՆխարհարառէ ի Գրաբառն Բառագրոց (տպ. 1769). «Փորձաշաւ, պտուղ է անուշ թուռունձի նման։ || Բաղնի»։ ըստ նմին Անանեանի՝ Թուրքինջ (գլ. Bigarade) եւ Նարինջ (գլ. Orange) նոյնանշան են. «Թուռունձ. || Թուրքինձ, կամ Թուրքինջ, Նարինջ»։

ՄԲ. 332. Բեկոն։

= Գրեկի է Փեյն, բառ նորահնար, «Faggio, Փեյն կամ կաղամախ. կիւրիէն աղմը, Զախք. Իտ.-Հայ. — «Hêtre, Փեյն կամ կաղամախ»։ Ագեր։

ՄԳ. 340. Բզրկի տուտն = լւ. Alopecurus, ըստ Բառից Գաղղիանոսի, որ եւ Բզրուկ վայրի... Բզրկի կամ Աղուխու տուտն։ Տես Բզրուկ վայրի եւ ի Թ. 1559։

= Գաղ. Ա. կը գրէ. «Ալ-ֆիշ, Բզրկատուն. իսկ թրգմ. Գեղը»։ «Ալ-ֆիշ, վայրի Բզրկատուն»։ Ալ-ֆիշ կամ Ալ-ֆիշ է պրս. Ի-ֆիշ-ը, որ նոյն է ընդ Ի-ֆիշ-ը, է խոտն այն, որոյ սերմն կոչի արպ. Պիշի Գաղղիանոս, Թուրք. Գաբի Եսրէֆ։ 2-րդ ուրեմն Բզրկի տուտն = լւ. Alopecurus, եւ ոչ իսկ Բզրուկ վայրի, այլ Բզրիտուն կամ Բզրիտուն է ուղեղն [= արար. Պիշի Գաղղիանոս], ինչպէս կը գրուի եւ ի Հայբոսաւին, Թ. 339, 340, 1559։ Պարսիկ Ի-ֆիշ-ը կը կոչուի յն. Մոլլալոյ (ի Մոլլալա = Լու բառէ),

գլ. Psyllium (կամ Psyllion), vulgairement Herbe aux pucès, sorte de Plantain [= Զախխոտ, Գաղղիկուր]։ Տես եւ ի Համարն ճԾԶ, ծան. 6։

ՄԴ. 730. Բողկ, «Զօխ... տերեւն Սպանախի եւ Բողկի նմանի»։ Նոյնպէս յերես 677, ի Թ. 715, Բողկի։

= Ես ընթերցած եմ ի Բժշկարանի ուրեք Ս. Ղազարու. «Առ զայն խոտն որ Զօխ աւսն, նշանքն այս է, կաթոտ լինի, տերեւն Սպանախի եւ Բաղնի նմանի»։ Բաղնի է գլ. Betté (Հայբոսաւ, Թ. 276), Բաղնի է գլ. Raifort (տես ի Համարն ճԿ)։

ՄԵ. 3352. Լւ. Bursa pastoribus. = Ուղեղն է կարծեմ Bursa pastoris ըստ Թ. 1230. pastoris եւ Լիտրէ ի բառն Bourse, 13։

ՄԶ. Դայլթիւ?

= Անշուշտ սխալ գրուած կամ կարգացուած է փոխ. Գայլթի, որ պէտք է նոյն ըլլայ ընդ Գայլթի այլ Բժշկարանի (կը ցաւիմ որ զտեղին միայն նշանակած եմ, առանց զվկայու-թիւնն ընդօրինակելոյ)։ Գայլթի կամ Գայլթի է գլ. Vesse de loup կոչուած գարշահոտ Սուկն, որ կ'ըսուի եւս յունական բառիւ Lycoperdon, զոր Հ. Արիշան կը գրէ Lycoperde ի Թ. 367։

ՄԷ. Լւ. Consiligo. Աշորախոտ = Consiligo, ըստ Ռոշեանի, բայց այս լւ. անուամբ բուսաբանք կ'իմանան Եւրոպոս եւ կամ անոր ազգակից բոյս մի, Veratrum, [Տես Veratrum, գլ. Véatrat, ի Համարն ճՀԸ]։

= 2-րտեմ ուստի է Հ. Արիշանի գրածն զConsiligo, բառէ. Pasini կ'ըսէ. Consiligo, իտ. Consiligne, sorta d'erba che nasce tra la segala [Հաճար կամ Աշորայ]։

ՄԸ. 718, երես 173. Cresson alénoa. = Ուղեղն alénois ըստ Թ. 1430։

ՄԹ. 1491. Cresson amère.

= Ուղեղն amer։

ՄԺ. 558. Դավարա, նոյնպէս եւ ի Թ. 716, 1715. եւ ի Հալափն, երես 676, Թ. 558։

= Գրեկի է Դաւարայ. տես Հայկ. Բառքն. երես 6—7, 64։

ՄԺԱ. 352. Զապաթ Եւ-սափա = Հացհամեմ։

= Կարգած Հապաթ Եւ-սափա. որ ի Թ. 227 գրեալ է Հապաթիկուր եւ Հապաթ սափա, եւ Հայերէն կը կոչուի Արջագիւղ։ Կեւրոս (Հ. Բ. 70) կը գրէ արբ. Habb esewda, զոր կը թարգմանէ

Granum nigrum, յն. կը կոչէ *Μελάνθιον*, *Με-
λάνσπερμον*, լատ. *Git* (կամ *Gith*), *Nigella* [գղ.
Nigelle ou *Nielle cultivée*], որ ենն անուանը
Արջնդեղոյ. իսկ Հսցհամեմ է գղ. *Fenugrec*:

ՄԺԲ. Ջուանն ինչի՛ն 321, երես 86.
«Թուրքն՝ զայս խոտս [մարձուենեակ] Ջուանն
ինչի՛ն անուանէ»:

= Կարգա՛ Ղուանն ինչի՛ն, այս ինքն Գո-
ւնն ինչի՛ն = Գոհածաղիկ (ըստ Պողաճեանի), որ
է գղ. *Armoise*, մինչդեռ Բարձուենեակն է
գղ. *Aurone*, տես ի համարն ՂԶ:

ՄԺԳ. *Erica*. 168. «Ատրեանկ = լատ.
Erica = գղ. *Roquette*»:

= Կարգա՛ *Eruca*, իսկ *Erica* է գղ.
Bruyère, զոր տես ի Թ. 965:

ՄԺԴ. 985. լատ. *Foenix* = Արմաւ:
= Կարգա՛ *Phoenix*.

ԺՄԵ. 906, 11:5. գղ. *Germendrée*,
իսկ 2024, *Germandré*.

= Ուղղելի *Germandrée*.

ՄԺԶ. 784. Թեւեւ ըստ *Տրապիզոնե-*
ցեաց Չղեար պտուղն է:

= Ջնջէ՛ զգարշելի թուրքին բառ գ թեւեւ,
որ է «Տեւեւ, Տեւեւ Չղեար», Պողաճ:

ՄԺԷ. 796. Թնայի, Թնոսպի, Թնը-
պու, Հին բժշկարանն գրէ. «Խարիկոն՝ Թնո-
սպի, Սունկ»:

= Հ. Ալիշան սխալած է զբառսն Թնոյի
եւ Սունկ ստորակետի զատելով, որոյ հետեւանը
եղած է զսեռական Թնոյի՝ ուղղական համարել,
եւ գրել Թնոսպի, Թնայի, Թնըպու: Խա-
րիկոն, Թնոյի Սունկն, կ'ըսէ բժշկ. Ա. այս ինքն
խարիկոն [գղ. *Agaric*] այն Սունկն է՝ որ Թնոյ
ծառոյ վերայ կը բուսանի: Դոյն ծառն է անտա-
րակոյս զոր անլ բժշկարան կը կոչէ Ղաւան-
(Հայբուսակ, Թ. 1800): Թնոյ թուի արաբերէն
Tannub = լատ. *Pinus minor* (Կելսիոս, Հ. Ա. 111),
ազգ փիճի ծառոյ: Ի Թ. 1800 ուղղել կը
գրուի Թնոյի Սունկ:

ՄԺԸ. 824. Թրթում = Աշտոր:

= Կարգա՛ Թրթում, պրս. Թրթում, Աշտոր
(Գէորգ), գղ. *Sumac*. որ ի Թ. 72 կը գրուի
Թրթում, Տոմարում:

ՄԺԹ. 851. Իգամեղերդ, Մեղերդ.
«Իգամեղերդոյ տակ... հան զիգամեղերդի
տակն...» Տէս Մեղերդ:

= Կարգա՛ «Իգամեղերդոյ... հան զիգ-
ամեղերդոյ տակն... Մեղերդ»:

ՄԻ. 868. Իշու Կալիւն:

= Անտարակոյս «Իշու Կալիւն» ինչպէս

կը գրէ Գարեգին Ա. Սրուանձտեանց, Մանուկ,
երես 445:

ՄԻԱ. 118, երես 41. Գղ. *Ligu-*
stique, լատ. *Ligusticum*:

= Գղ. բուն բառն է *Livèche*:

ՄԻԲ. Լէրէ դուռն՝ է գղ. *Tilleul*, ինչպէս
գրեալ է ի Թ. 926 [տպ. *Tillzul*], եւ ի
Թ. 795: Ի Թ. 766, Լէրէ սխալմամբ նշանցեալ
է ընդ Թանթրուենի, գղ. *Sureau*:

ՄԻԳ. 1613, երես 357. «Յն. *Ասչուհ*
Կապոյտ նշանակէ»:

= Ըստ Լիտրէի՝ գղ. *Lychnide* կամ
Lychnis կոչեցեալ. բաղաձգի ծաղկանց անունն
է ի յունկանէն «*Ասչուհ*, *lampe*, à cause de
la forme de la fleur»:

ՄԻԴ. 1131. Խաւրէ բոյս. «Խաւրէ՛
արար. եւ պրս. ինչպէս եւ մեր լեզուաւ՝ խմոր
նշանակէ բայց հարկ է որ բուսեղէն մ'այլ ըլ-
լայ, որ ինձ անծանօթ է»:

= Ըստ Բէստէնի՝ արար. Խաւրէ = լատ.
Hermodactylus: Տես *Hermodactylus* ի հա-
մարն ճկԹ:

ՄԻԵ. 1014. Խաւրէ = Սեւ Թըթոյ
տեսակ, Տես եւ ի Հալսկին, երես 678,
Թ. 1014:

= Պրս. «Խաւրէ» [= Իշոյ Թըթ].
է տեսակ իմն Թըթոյ, որ յոյժ վտիտ եւ անհամ
լինի, Գէորգ: — «Խաւրէ» Թըթու սեաւ
Թըթոյ, նոյն:

ՄԻԶ. 1028. «Խաւրէն? Թիւնաւոր
նիւթոց կարգը դրուած է ի բժշկարանի, եւ
հաւանօրէն բոյս է... Թերեւս նշանակէ վայրի
կամ դէշ Զաւրի (Baccharis), [Տես *Baccha-*
ris ի համարն 2Գ:]

= Պրս. Խաւրէն [= Իշոյ Թըթ] կը
նշանակէ երկու ինչ. «1. Ի տեսակ իմն ծառոյ,
որոյ տերեւն լինի երկայն նման տերեւոյ Ուռոյ,
բայց թանձր քան զնա. զոր թէ ուտեն անա-
սունք՝ առ ժամայն սատակին. որ կոչի Աշ-
տոր: 2. Գէորգէն, այս ինքն Այն բոյսն, որ կոչի
Թուրքերէն Իշուհէն Գարեգին, եւ արաբերէն
Հաւալ: Եւ է յոյժ աղքատ լուծողական ի վարել
զմաղձ (Գէորգ): Երկրորդս է որ կը յիշուի ի
Թ. 1789 Հայբուսակի, «Զմերուկ վայրի, արար.
Հաւալ... ի քերման Խաւրէն ասեն» գղ.
Coloquinte [տպ. *Coloquinthe*]: Իսկ ի Թ. 1028
յիշատակեալն Խաւրէն է Գէորգայ առաջին
նշանակութիւնն, որ է գղ. *Laurier-rose*, *Olé-*
andre, ճկին. տես ի Թ. 591 Հայբուսակի.
«Գէլա, ինքն երկու ցեղ է... Ասած է, Թէ

այս խոտիս՝ Սահման-հիմար (Իշու Թոյն) կ'ասեն, եւ պարսկերէն խոտը զահմար կ'ասեն, Տես եւ ճիւղի ի Թ. 1915:

ՄԻԷ. 3330. «Խէրդու-է = փոքր Ղաղուէն է, ըստ Ամիրտովլաթայ, որ եւ կը կոչէ զայն Հուլ, Հէլն»:

= Ղաղու-է՝ է պրս. «Գադու-է [զղ. Cardamome]. Է գեղ ինչ, որ ունի երկուս տեսակ. մինն մեծ, եւ միւսն փոքր. եւ ի նոյնոց մեծն Հուլ ասի, եւ միւսն Հէլն (Գէորգ). որով զանազանելի են Ամիրտովլաթայն Հուլ (մեծն) եւ Հէլ (փոքրն): Կը գրէ դարձեալ Գէորգ. «Հէլն, Մանր համեմ ինչ. որ եւ ասի Հէլն. տես եւ ի Թ. 1685 Հայք-ասիի, Հէլ, Հէլ, Նմանապէս եւ Խէրդու-է՝ է պրս. «Խէրդու-յ» Համեմ ինչ (Գէորգ), զոր Ամիրտովլաթ կը նոյնացնէ ընդ Հէլ (Հէլ, Հէլ), եւ փ.քր Ղաղուէն է՝ կ'ըսէ. այս ինքն զղ. Petit Cardamome, ինչպէս նշանակած է եւ Հ. Արիշան, լատ. Cardamomum minus: Այս Խէրդու-է (Խէրդու-յ) է որ կը գրուի յԱշխարհագրութեան խորհնացւոյ Հրէ-ի (տպ. 1865, երես 615. իսկ տպ. 1881, երես 44, Ախիւթ-ի), անտես մնացեալ ի Հ. Արիշանէ. «Լինի անդ [ի Հնդկիկս]. Հալուէ, Փաղսնդամուշկ. Քափուր, Ճանդան, Նայիրուակ, Հրէ-ի»: Կոչ եւ ի Թրգմ Գ զոց. Հէլ, Խորտակ կակուլա. Խորտակ է պրս. Խէ-րդ, Մանր, զոր տես եւ ի Համարն ճիւղ, «Խորտակ Ծոթորուն»:

Ծանօթութիւն.

1. Այս Թուի Հ. Արիշանի րտածն ի Թ. 1359. «Պրս. Խորտ, որ է լատ. Cardamomum, եւ յատկապէս մանր տեսակն»: Տես եւ ի Թ. 1931, Մուլի:

ՄԻԸ. 1135. Խորդու-է?

= Տես զստուգարանութիւնն ի համարն ճղ.Ձ:

ՄԻԹ. 1401. «Կիլի, ըստ կամարկապեցոյն՝ Գղթոր է՝ եւ այլն»:

= կամարկապեցին առած է զայդ ի բառից Գաղիանոսի. «Կիլի, Գղթոր, Գաղ. Ա եւ Գ. որ է յն. Κηχίς, զղ. Noix de galle»:

ՄԼ. 1404. «Կինամոն, Կինամոն, եւ այլն»:

= Սխալ է ըսելն թէ «Խորեանցի ոչխար-հագիլն յիշած է զԿինամոն կամ Կինամոն Տմորեաց, Հ. Արիշան Թուի թէ ուզած է գրել Միլի-ր Գուլ: — Նոյնպէս սխալ է ըսելն թէ «Յովսեփոս (Հնարիս. Բ, Բ), յիշած է զԿինամոն Տմորեաց ի Քարոն? Կորդուաց, ուր է եւ Տմորիք գաւառն»: Յովսեփոս, Հնարիս, Գիրք Ի

[Եւ ոչ. Բ], զղ. Բ, հատած Գ. (Flavii Josephi Opera graece et latine, տպ. G. Dindorfius, Պարիս 1865, Հ. Ա, երես 770), կը յիշէ զAmomum եւ ոչ զԿինամոն. իսկ գաւառն՝ զոր Յովսեփոս կը կոչէ Κάροον՝ ոչ է «Քարոն? Կորդուաց, ուր է եւ Տմորիք, այլ խառն՝ քաղաք Միջագետաց, ինչպէս կ'ըսէ եւ մերս Խորեանցի, Բ, լե. Սապէս եւ զգլուխ կանանցն Արգարու, որում անուն էր Հեղինէ, առաքեաց յԻրային քաղաքն բնակել ի Խառն»:

ՍԼԱ. 1579. Հաղարդար:

= Թուի Անիսոն, զղ. Anis. զորմէ կ'ըսէ Ամիրտովլաթ (Թ. 109. Հայք-ասիի). «Ինքն հունտ է անուշահոտ, եւ Թուրքն Հաղարդար ասէ»:

(Հաղարդար-ի-է)

ՆՈՐ ՄԱՅԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՔՐԻՍՏԵՓՈՐ ԿԵՐԸ-ՄՈՒՐԶԱ

(ՆԵՐԱ ԿԵՐԸՆՔԸ ԵՒ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ)

(Հաղարդար-ի-է)

III.

Երկեր եւ յօդուածներ:

Քրիստ. Կարա-Մուրզան մեծ է նրա համար, որ նա հայ ժողովրդական եւ հոգեւոր երգերը զրի առաւ ու դաշնաւորեց. երաժիշտը մեր երաժշտական պատմութեանը մէջ իր արժանի եւ բացառիկ տեղը ունի նրա համար, որ նա հայ ժողովրդական երգը տարածեց, եկեղեցական երաժշտութեանը զարկ տուեց եւ վերջապէս բազմաձայն երգեցողութիւն մտցրեց: Հանգուցեալի գործերի մեծ մասը մնացել են մինչեւ այսօր էլ անտիպ. շատ քիչ երգեր կան հրատարակուած, որոնք սակայն գեղարու եստական խորութիւն եւ արժէք չունին: Պարզ է դրա